І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 206. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го ЖОВТНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 26, 1960 No. 206. VOL. LXVII.

АЙЗЕНГАВЕР ПРО МОГУТНІСТЬ АМЕРИКИ

ПРЕЗИДЕНТ УВАЖАЄ, ЩО ЕКОНОМІКА ЗДА РОЗВИВАЄТЬСЯ ПРАВИЛЬНО; ВІН ПОПРОЩАВСЯ ЗІ СВОЇМ ПРИЯТЕЛЕМ МЕХІКАНСЬКИМ ПРЕЗИДЕНТОМ

Гюзтон, Тексас. — 24-го жовтня президент Айзенгавер у своїй „неполітичній" поїздці по ЗДА затримався в цьому місті, де він промовляв до студентів Інституту Райс, заявляючи, що ЗДА є наймогутнішою країною світу, яка колинебудь була в світі, і яка належно розбудовує свою економіку та спокійно може дивитися в своє майбутнє. Президента вітали десятки тисяч народу в тому стейті, що є його родинним стейтом. Айзенгавер казав, що ЗДА не потребують якоїсь нової оборонної програми, бо теперішня оборона цієї країни є задовільна; не потребують ЗДА великих оборонних замовлень на те, щоб скріпити економіку країни, бо і економіка розвивається так, що не треба їй жадних штучних впорскувань. На думку Президента Америка не може вести такої політики в ділянці економіки ані такої оборонної політики, яка була б чутлива на всякі закордонні подуви. Така політика, чутлива на впливи з закордону, була б дуже коштовна, і вона була б слабою. Наша політика, казав Президент, мусить мати свої власні тривкі основи, які дадуть їй внутрішню силу перемагати всі перешкоди, які загрожували б їй збоку економічного і політичного. Ця промова була „неполітичною", Президент не згадував нікого з обидвох кандидатів, але республіканці сподіються, що промова Айзенгавера допоможе Ніксонові здобути 24 голоси електорів із Тексасу, подібно, як це було в 1952 і 1956 роках, коли Айзенгавер був переможцем над Стівенсоном в тих роках. Президент сказав, що шлях до світового миру є тяжкий і довгий та коштовний. Айзенгавер заявив, що вільнолюбні народи завжди будуть виступати проти того, коли одна якась країна або група держав схочуть запанувати над світом. „Ми знаємо, що СССР не використовує своїх багатих ресурсів на те, щоб поліпшити життя в світі, тільки на те, щоб своїми засобами поневолювати людство", — казав Президент. Того самого дня Президент мав зустріч із мехіканським президентом Адольфом Льопезом Матеосом, який є його приятелем. Обидва президенти обнялися на середині мосту над рікою Дель Ріо. Пізніше Айзенгавер перейшов до мехіканської сусідньої місцевости Сіюдад Акуна, де з бальконy міської управи промовив до юрби народу, яка оваційно вітала американського Президента, заявивши, що він з великою пошаною відноситься до мехіканського президента. Посадник міста передав золоті ключі міста Айзенгаверові, який сказав, що маючи ці ключі зможе в майбутності завітати до цього міста та сам собі відчинити його браму. Це була вже третя зустріч Айзенгавера з президентом Льопезом Матеосом. Обидва президенти погодилися в тому, що як тільки будуть покінчені технічні пляни, зараз почнеться будувати греблю Амістад в тому місці, що є 11 миль віддалене від того місця, де зустрічались обидва президенти.

Ніксон твердить, що Кеннеді шкодить доляровi, Кеннеді заперечує це

Питтсбурґ, Па. — Віцепрезидент Ричард М. Ніксон 24-го жовтня вів виборчу кампанію в Пенсилвенії і в промові перед 6,300 слухачами твердив, що демократичний кандидат на президента є „невідповідальний" за свої слова, які можуть втягнути ЗДА у війну і спричинити економічну і фінансову катастрофу. Ніксон закидував сенаторові Джанові Ф. Кеннеді те, що своєю критикою спричиняє недовір'я до доляра за кордонами ЗДА, що спричиняє втечу від американської валюти та подорожчання золота в Лондоні, де за одну унцію платять по $40, хоч у ЗДА офіційна ціна є $35. На думку Ніксона треба поважно подумати над цією справою, бо промови Кеннеді вже спричинили шкоду американській валюті. За кордоном не вірять в те, щоб демократичний кандидат хотів втримати теперішню фінансову політику ЗДА. Ніксон звертає увагу на статтю в лондонському „Таймсі" із минулої п'ятниці, де писалося, що промови сенатора Кеннеді „не йдуть в користь" американському долярові. Ніксон заявив, що як він стане президентом, то вестиме таку саму фінансову політику, яку вів президент Айзенгавер. Ніксон обіцяв продовжувати і економічну політику теперішнього уряду. — Сенатор Кеннеді того самого дня вів виборчу кампанію в стейті Іллиной, де його оваційно вітали виборці. В своїх промовах залишив він проблеми закордонної політики і говорив про економічні справи. Він висміював твердження віце-президента про те, що нібито Кеннеді спричиняє своїми промовами недовір'я до доляра. В стейті Іллиной Кеннеді підтримував у своїх промовах демократичних кандидатів сенатора Пола Г. Даґлеса, який старається про перевибір і суддю Отта Кеднера, який старається про пост губернатора. Обидва ці кандидати мають вигляди перемогти своїх противників. Кеннеді веде виборчу кампанію в Іллиной вже вдруге тому, що в тому стейті є ворожі настрої до нього у зв'язку з його католицькою релігією. Кеннеді сказав, що треба ще багато зробити, поки можна бути впевненим в тому, що демократи здобудуть цей стейт.

УКРАЇНЦІ КАНАДИ ВЖЕ ПОЧАЛИ БУДОВУ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ У ВІННІПЕҐУ

Вінніпеґ, Канада. — З комітету українців Канади інформують, що при кінці вересня на площі Манітобської леґіслятури, почалася будова фундаменту під пам'ятник національному пророкові України. З тієї нагоди велике число громадян оглянуло місце, на якому буде стояти пам'ятник і загальна однозгідна думка є така, що кращого й гіднішого місця на пам'ятник Т. Шевченкові не можна собі уявити. Воно не лише гарне своїм положенням, але й дуже репрезентативне. Фундамент під пам'ятник уже готовий. Дальша праця, згідно з пляном, буде продовжуватися на весні. На знимці, що її тут поміщуємо, представлений стан робіт над будовою фундаменту в дні 14 жовтня. Того дня зібрався на місці гурт провідних громадян міста Вінніпеґу, між ними члени українських установ й організацій, разом з членами Президії КУК, щоб оглянути й провірити якість започаткованих робіт. Фундамент та залізно-бетонні роботи під граніт виконує фірма Лонс Отон Лімітед у Вінніпеґу. Вона має також вмурувати в гранітові стіни пам'ятника бронзові барельєфи й поставити на гранітовому постументі постать Т. Шевченка, також у бронзі. Праця розложена так, що вона має бути закінчена в червні 1961. У міжчасі, через зиму, виливарня бронзу Модерн Арт Фавндри у Лонґ Айленд Сіті, Ню Йорк, має виготовити відлив постаті й барельєфів у бронзі. Саме цими днями артисти-скульптори в Ню Йорку переносять постать Шевченка з малого моделю на великий. Саме постать Шевченка, в сидячій позиції, буде мати 9 стіп і 8 цалів. Крайовий Всенародний Здвиг українців Канади з нагоди відкриття пам'ятника в 100-ліття смерти Т. Шевченка та в 70-ті Роковини поселення українців у Канаді, відбудеться у Вінніпеґу, 8 і 9 липня 1961. Церемонію відкриття пам'ятника переведе особисто голова уряду Канади прем'єр Джан Діфенбейкер при асисті інших високих державних і політичних осіб. До того великого моменту українці Канади підготовляються по змозі своїх сил якнайкраще.

УРСоюз відзначив своє 50-річчя

Скрентон, Па. — Заснований в 1910-му році Український Робітничий Союз, після Українського Народного Союзу друга в черзі найбільша українська братерсько-забезпеченева організація в Америці, відзначив минулої суботи, 22-го жовтня, своє 50-річчя окремою ювілейною імпрезою з участю круглo 600 громадян. На програму імпрези, після відспівання американського і українського національних гимнів склались промови голови Контрольної Комісії УРС д-ра М. М. Тація, фінансового секретаря тієї організації Едварда Попеля, голови Антона Батюка і секретаря Теодора Миника, посадника міста Джеймса Т. Генльона, заступника асекураційного комішенера Пенсилвенії Т. Р. Балабана та сенатора ЗДА Джозефа Кларка. У мистецькій програмі був виступ співачки акордеоністки Олі Ткачук Твейнс. На цій імпрезі, яку започаткував молитвою український католицький парох Скрентону о. Богдан Іжик, а закінчив молитвою місцевий український православний парох о. Григорій Хоміцький, Український Народний Союз репрезентували його головний предсідник Дмитра Галичин та його заступник Йосип Лисоґір.

В ПАССЕЙКУ ВІДБУВСЯ ТРЕТІЙ ЛЕМКІВСЬКИЙ З'ЇЗД

Пассейк, Н. Дж. — В цьому місті, в якому перебуває велика українська громада, зокрема численні іміґранти з Лемківщини, в днях 22 і 23 жовтня ц. р. відбувся третій після війни Лемківський З'їзд, скликаний Організацією Оборони Лемківщини. З'їзд відкрив урядуючий містоголова Організації Юліян Котляр, який в останні місяці заступав недавно померлого голову бл. п. д-ра Юліяна Налисника. Після молитви, яку провів парох Пассейку о. В. Білинський, обрано президію в складі д-р Ярослав Падох — голова, Теодозій Вислоцький — містоголова та Василь Манько — секретар. Першу частину З'їзду виповнили звіти, які складали члени управи товариського суду, редактор і адміністратор органу Організації „Лемківські Вісті" та контрольної комісії. Після дискусії та уділення абсолюторії органам Організації, обрано нову управу в такому складі: Іван Сквіртянський — голова, Юліян Котляр — заст. голови, Степан Дудра — заст. голови, Василь Скомський — рек. секр., Петро Русинко — заст. рек. секр., Михайло Фарбанець — фін. секр., Теодор Вислоцький — касир, Методій Медюх — допомог. реф. Степан Женецький — організац. реф., Іван Боженко — заст. організ. реф., Іван Хомко — член. Контрольна Комісія: Д-р Ярослав Падох, Ярослав Гура, Іван Ротко. Мировий Суд: Жидовський Петро, Кирило Петро, Токарський Василь.

На З'їзді виголошено три доповіді: про „Долю лемків і Лемківщини сьогодні" говорив редактор „Лемківських Вістей" Ст. Женецький, про „Допомогу Лемківщині" новий голова Організації проф. І. Сквіртянський, про „Справу відшкодування за майно американських громадян сконфіскованих Польщею" доповідав д-р Я. Падох. З окремим гарячим привітом від українців в Польщі, а зокрема лемків, виступив на З'їзді щойно прибулий з Польщі Микола Дупляк, абсольвент тамтешньої української учительської семінарії, який, хоч вихований в Польщі, бо в часі вибуху другої світової війни мав щойно два роки, промовляв чистою літературною українською мовою, в дусі найкращих традицій української свідомої студентської молоді. Він підніс величезну психологічну вагу всякої допомоги для українців в Польщі від українців з Америки. Сам бувши студентом семінарії користав з допомоги присиланої Організацією Оборони Лемківщини й розказував з якою гордістю її принимали студенти, свідомі свого зв'язку з українською політичною еміґрацією. З'їзд вітали представники багатьох українських організацій. Його закінчено відповідними резолюціями та відспіванням „Ще не вмерла".

ОН святкували 15-ті роковини — важкі наради впереді

Об'єднані Нації. — В минулу неділю 23 жовтня ц. р. у великій галі Об'єднаних Націй відбувся урочистий концерт филаделфійської симфонічної оркестри під батутою Евгена Орманді з нагоди 15-річчя Об'єднаних Націй. З цієї самої нагоди видано ювілейну поштову марку ОН з датами „1945 — 24 жовтня — 1960", але, зрештою, не присвячено цим роковинам окремого засідання. Преса понею, що над ювілейним святкуванням тяжить важка атмосфера міжнародної кризи, яка висловлюється в різних Комісіях ОН у нарадах над контроверсійними проблемами. І так, перша політична Комісія продовжуватиме цього тижня дебати над справою роззброєння. Тому, що Совєти загрозили бойкотом цих нарад і домагаються скликання на весну 1961 р. окремої надзвичайної сесії ОН для справи роззброєння, Югославія виступила з ініціятивою зголошення в Комісії такої резолюції, яка всі існуючі проєкти роззброєння відіслала б на ближчий розгляд до окремої Підкомісії. Таким чином в Політичній Комісії не було б голосування над ніяким мериторичним проєктом. Польща зголосила резолюцію, щоб дати атомовим державам, які від 30 жовтня 1958 року безуспішно нараджуються у Женеві над припиненням атомових дослідів, ультимативний термін до 1 квітня 1961, а коли до того часу не погодяться, то скликати для цієї справи окрему сесію ОН. В Економічній Комісії є гостро комуністами атакований плян ЗДА допомоги голодуючим країнам світу. Також дві найболючіші нині у світі справи — Куба і Конго — будуть в цьому тижні предметами дебат Політичній Комісії.

Французький парлямент затверджує атомовий плян през. де Ґоля

Париж. — Опозиційна резолюція проти амбітного пляну президента де Ґоля на створення самостійної французької атомової потуги коштом $1.200,000,000, провалилась у французькому парляменті в минулий понеділок 24 жовтня ц. р., внаслідок чого за французькою конституцією — зголошений в цій справі урядовий законопроєкт став автоматично законом. За опозиційною резолюцією голосували 203 посли, а треба було 277 голосів задля важности того внеску. Усіх послів є у французькому парляменті 551, але нова конституція каже, що у випадку, коли уряд зв'яже з якимсь голосуванням справу довір'я — що було й у цьому випадку — то всі ті голоси, які виразно не голосували „проти" уряду, зараховуються в його користь, отож також всі ті, які стримались би від голосування або які взагалі були на залі неприявні. Тільки таким чином уряд міг дістати для того свого проєкту більшість, бо коли б не пов'язання з цією справою вотуму довір'я урядові з маривом розв'язання парляменту, то — за загальним твердженням газет — проєкт де Ґоля був би перепав. Речниками протиурядової опозиції були два колишні прем'єри, які в першій стадії правління де Ґоля підтримували були його: соціяліст Ґі Молле і радикал Моріс Фор. Їхнім найповажнішим арґументом було те, що розбудова самостійної атомової збройної сили послаблює значення оборонної стратегії Америки і цілого НАТО і тому послаблює той союз та загрожує Франції політичною ізоляцією. Ці закиди палко опрокидував міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль.

Пейпінґ перетворив Тибет у свою колонію — твердить скарга до ОН

Об'єднані Нації. — Комуністичний Китай перетворив Тибет у колонію з найжорстокішим режимом, який фізично винищує тибетську націю, а всі так звані земні роботи й проводження в Тибеті нових залізничних ліній та шляхів мають на цілі виключно комуно-китайські пляни дальшої аґресії супроти південно-азійських країн. Даляй Лямa, духовний і світський лідер тибетців, який втік до Індії після комуно-китайської окупації Тибету, зголосив ще 29 вересня ц. р. відповідну скаргу до Об'єднаних Націй. Його брат Ґьяльо Тондуп старається дістати підтримку для тієї скарги в азійсько-африканських державах. Сіям і Малайська Федерація вже погодились підтримати її. Названий представник Тибету підкреслив, що йому більше залежить на підтримці збоку азійських держав, ніж захід них, бо тут „одна азійська країна заатакувала другу". Він покликався теж на заклик Хрущова щодо ліквідації всіх колоній і висловив „надію", що Хрущов вплине на комуністичний Китай, щоб той привернув волю поярмленому Тибетові. Меморіял-скарга Даляй Лями подає докази, що Тибет був визнаний за незалежну державу головно після 1912 року, коли виперто відтіль китайських аґресорів.

Помер проф. інж. Михайло Гавриленко

Ню Йорк. — По довгій і тяжкій тяжкій хворобі помер тут дня 22 жовтня 1960 проф. дипл. інж. Михайло Гавриленко. Він народився 8 листопада 1891 року в Браґинцях на Україні. В рядах армії УНР брав участь в Зимовому Поході і був відзначений Залізним Хрестом. В 1928 році закінчив високу освіту в Українській Господарській Академії в Подєбрадах і одержав степінь інженера агрономії. Як агроном-дослідник працював в „Сільському Господарі", відтак в 1912—1944 роках в дослідчому Інституті для промислових і лічничих ростин в Братиславі на Словаччині, від 1951 р. викладав як професор в Українському Технічному Інституті в Ню Йорку. Покійний є автором коло 60 різних наукових праць і розвідок в ділянці плекання лікарських ростин як в українській, так і в інших мовах. Осиротив дружину й 15-літнього сина. Похорони відбудуться в четвер 26-го жовтня о 9-ій годині ранку з похоронного заведення Петра Яреми в Ню Йорку.

Українська Хроніка

● **Доповідь проф. Василя Чапленка** на тему „Українська мова в Українській Державі 1917-1920 рр." відбудеться в рямцях Наукового засідання Комісії УВАН у ЗДА для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом в неділю дня 30 жовтня 1960 р., о год. 6-ій веч. в приміщенні Академії.

● **Д-р Йосиф Варварук**, викладач у департаменті теоретичної і прикладної механіки в Іллінойському університеті в Урбана, Ілл., здобув у червні ц. р. ступінь доктора в цьому ж університеті і був призначений на становище асистента-професора у департаменті цивільної інженерії в Албертійському університеті в Канаді.

АНГЛІЯ ПРОТИ ПЛЯНУ СССР ЩОДО РОЗЗБРОЄННЯ

Об'єднані Нації. — Плян ґенерального і тотального роззброєння впродовж чотирьох років, пред'явлений Хрущовим рік тому і тепер знову підтриманий, змірює до того, щоб Західня Европа, особливо ж її малі держави, була виставлена на ласку-неласку Совєтів — заявив англійський міністер Дейвід Ормсбі Гор на понеділковому засіданні Політичної Комісії Об'єднаних Націй, де ведеться тепер дебати над проблемою роззброєння. Він звернув увагу, що той совєтський проєкт передбачає у своїй першій реалізаційній стадії скасування всіх військових баз на чужій території. Ця клявзуля дуже мало пошкодила б Совєтам, навіть, як би вони відтягнули всі свої збройні сили з сателітських країн. Зате, коли б ЗДА відкликали свої війська з середньої і Західньої Европи та зліквідували свої морсько-летунські бази в Европі і скрізь деінде у світі, Західня Европа була б безсильна супроти могутньої совєтсько-суходільної армії. Англійський представник гостро критикував острах Совєтів піддатися міжнародній контролі. Він закинув Совєтам, що вони спершу погодились були на західній контрольний плян, а опісля відкинули його. Він ствердив, що Об'єднані Нації не всилі вибрати будь-який з існуючих проєктів роззброєння, ані теж вони не можуть відіграти ролі посередника в переговорах про роззброєння. Зате він рекомендував, щоб Політична Комісія й опісля Генеральна Асамблея облегшили відновлення переговорів про роззброєння у багато вужчому гурті та щоб вони прийняли загальні принципи, як напрямні для отих переговорів між Сходом і Заходом. Ормсбі Гор особливо атакував совєтське „погоджування" на міжнародну контролю, але тільки у словесних найбільш загальникових деклараціях, з повним промовчуванням до цього часу, якій саме контролі в ділянці роззброєння Совєти були б згідні піддатися. — Валеріян Зорін повторяв давні фрази про те, що ніби Захід хоче контролі без роззброєння та що в такому вигляді контроля рівняється шпигунству, при чому знову відгребав справу летів над совєтською територією. Крім різних проєктів на роззброєння, Політична Комісія має вирішити ще комуно-польську резолюцію, яка закликає до скликання надзвичайної сесії Об'єднаних Націй, якщо до 1 квітня наступного року Женевська конференція в справі припинення атомових дослідів не закінчиться позитивним вислідом.

Ґейтскелл бореться за лідерство в англійській Партії праці

Лондон. — Голова англійської соціялістичної Партії Праці, Гю Ґейтскелл, не підпорядкувався резолюції останнього з'їзду своєї партії в справі одностороннього атомового роззброєння Англії без уваги на збройний стан Совєтів і Заходу, а переводить кампанію за ревізію тієї постанови на найближчому з'їзді та — тим часом — за збереження за собою лідерства в партії. У цьому тижні парляментарна репрезентація Партії Праці має переобрати свого голову. Ґейтскелл зголосив свою кандидатуру, проти якої кандидує його дотеперішній заступник, Геролд Вилсон, який займає становище, що коли навіть згадана резолюція партійного з'їзду була неправильна, то треба їй підпорядкуватися в ім'я партійної єдности. На цьому тлі прийде до вирішного бою між двома крилами парляментарної репрезентації. Загально вважають, що Ґейтскелл переможе в парляментарному клюбі, зате його шанси слабші на терені цілої партії, де перевагу взяли комуністи та їх поплентачі в професійних спілках, що є кістяком і головною підпорою Партії Праці.

Японія не хоче ревізії свого договору з ЗДА

Токіо. — Японський міністер закордонних справ Зентаро Косака заявив, що японський уряд не думає домагатися ревізії зміненого недавно договору між Японією та ЗДА про взаємну безпеку. Заява японського міністра прийшла у зв'язку з заявою члена сенатської Комісії для закордонних зв'язків Майка Мансфілда, який рекомендував піти назустріч кожному японському бажанню щодо модифікації американсько-японського договору приязни. Японський міністер ствердив, що Японія вдоволена теперішнім договором, який набагато кращий за попередній договір. Вуличні демонстрації і заворушення, які відбулись ц. р. в червні в Токіо довели до відкликання відвідин през. Айзенгавера, були наслідком — за словами японського міністра — фальшивої аґітації, веденої соціялістами і комуністами, наче б новий американсько-японський договір був накинений Японії Америкою для цілей її військової політики. Насправді — ствердив міністер Косака — цей договір прийшов з ініціятиви Японії і зревідував попередній договір у користь Японії. У вівторок 24 ц.м. відбулось останнє засідання японського парляменту. Нові вибори відбудуться 20 листопада. Прем'єр Гайото Ікеда заявив, що вони будуть відбуватись у площині „за" і „проти" союзу з ЗДА.

В АМЕРИЦІ

● **Комісар здоров'я** при Міській управі Ню Йорку д-р Ліона Бавмґартнер зарядила досліди, щоб ствердити, чи в тому місті є познаки грипи, бо число неприсутніх в школах і в фабриках та в бюрах є більше від звичайного. Після цих дослідів, які триватимуть один тиждень, Міська управа видасть зарядження, чи треба буде зарядити щеплення проти цієї недуги. Але д-р Бавмґартнер заявила, що старші віком особи і вагітні жінки та хронічно недужі повинні таки нащепитися, бо інфлюенца часто спричиняє різні комплікації в цих людей.

● **Арґентинський уряд** веде кампанію за те, щоб число совєтських дипломатів та комуністичних сателітів в Буенос Айресі зменшити до того стану, скільки арґентинських дипломатів є у всіх комуністичних державах. Комуністичних дипломатів в Арґентині є коло 200. Представник арґентинського уряду заявив, що це дістеся вислідок „заведеного порядку в дипломатичній практиці", але з інших джерел твердять, що це сталося тому, що комуністичні дипломати ведуть „неофіційну діяльність", якої не може стерпіти арґентинський уряд.

● **Капіталістичний приятель** комуністичного диктатора Нікіти Хрущова, американський мільйонер Сайрус Ітон каже, що американська преса „загрожує світовому мирові", бо невірно інформує американців про умови життя в комуністичних державах.

● **Пітер Міш** із Ютики, Н. Й., опатентував під числом 2,956,521 „машинку" до роблення вареників (пирогів). У дві металеві оболонки, подібні до половинок черепашки, треба покласти розробленого тіста, наложити до них картоплі, сиру або капусти та закрити їх, — і варених готовий. Варити треба їх від 15 до 20 минут, і після того їсти, поливши вареники розтопленим маслом із присмаженою цибулькою або сметаною. Немає ціни на цю машинку до ліплення вареників.

У СВІТІ

● **Клеофас Камітату**, „президент" провінції Леопольдвіль в Конґо, де й лежить столиця Конґа тієї самої назви, є звеличником Люмумби і противником шефа конґолійського війська полковника Мобуту. Він загрозив, що проголосить „самостійність" тієї провінції, якщо Мобуту правитиме далі, як „військовий диктатор". Військо ОН в Конго, боячись, що Камітату спровокує вуличні заворушення, обсадило Леопольдвіль густими патрулями.

● **На европейських біржах** пішла вгору ціна на золото. В ЗДА офіційно 1 унція золота коштує $35. На Лондонській біржі вона підскочила з $35.25 до $40, врешті трохи обнизилась до $37.80. Подібне зацікавлення золотом проявилось в минулому тижні на біржах в Парижі, Цюріху і Франкфурті. Причина — поголоски, що за нового президента ЗДА прийде девальвація доляра і тому краще тепер перемінити паперові доляри на золото.

● **Японська княжна** Мічіко, дружина наступника престолу Акігіта, з яким недавно відвідувала Америку, святкувала в минулому тижні своє 26-річчя. Перед прийняттям для членів своєї родини і приятелів, вона склала візиту своїм свекрам — цісареві Гірогіто і його дружині Наґака.

● **Мурини в Кенії** святкували восьмі роковини терористичного повстання, зверненого проти всіх білих, руху „Мав-мав". Том Мбоя, лідер Африканської національної унії в Кенії, дав заклик до мирного заманіфестування своєї відданости вождеві Мав-ма, Йомо Кеньяті, який все ще перебуває в концентраційному таборі, — стриманням у той день від курення і пиття. 2.000 муринів співали пісень перед домівкою згаданої організації, прославляючи Йомо Кеньяту.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Нова підлазка

Згідно з повідомленням часопису „Радянська Культура" за 9-го жовтня н. р., у Києві „відбулися збори представників громадськости, присвячені створенню Товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном", на яких „від імені ініціятивної групи про створення Товариства виступив письменник Ю. К. Смолич" і на яких промовляли ще різні совєтські „герої соціялістичної праці" і „заслужені діячі" — М. Махота, В. Свида, М. Коваленко, композитор К. Данькевич і „прогресивний поет" М. Тарновський, що недавно виїхав із ЗДА до Совєтського Союзу. Усі ці промовці мали одностайно підтримувати „ініціятиву про створення на Україні товариства, яке б сприяло зміцненню культурних зв'язків" з „зарубіжними братами - українцями, допомагало їм краще і глибше пізнати життя трудящих Радянської України". На голову президії правління цього Товариства обрано Юрія Смолича.

Ініціятива створення такого „товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном" не є direct поправді нічим несподіваним, а тільки новою спробою поширення комуністичної підривної роботи серед українців у вільному світі, новою підлазкою з метою розкладу української еміграції за кордонами України. Завдання і функції цього нібито „новоствореного" товариства виконували досі дві совєтські експозитури, з одного боку, т. зв. Товариство дружби і культурного зв'язку з закордонними країнами, філію якого в Українській ССР очолює Констянтин Литвин, і, з другого боку, відомий берлінський „комітет за поворот на батьківщину", що його очолював до половини 1958 року совєтський емведист ген. Н. Міхайлов і який від липня 1958 р. працює під проводом другого „генерала у відставці" С. Вишневського. Не є ніякою новою особою в новій МГБ-івській затії і Юрій Корнійович Смолич, який був і є близьким співробітником ген. Міхайлова і його „комітету за повернення" і в 1958 р. опублікував розсилану масово на адреси українських емігрантів пашквільну брошуру п. н. „З народом чи проти народу". „Заслужені діячі" і „герої соціялістичної праці", які на київських зборах підтримували „ініціятиву" не так Смолича, як МГБ, відомі здебільша теж із сторінок органу берлінського комітету „За повернення на батьківщину", в якому вони виступали із різними облудними закликами до українців у вільному світі. Не є нічим несподіваним і виступ „поета Миколи Тарновського" на цих зборах, який працював кільканадцять років у „прогресивних" нюйоркських „Щоденних Українських Вістях", перейменованих тепер на „Українські Вісті", як редактор і співробітник, і має добру практику із розкладницької роботи серед української іміграції у ЗДА.

Підривну роботу, ведену берлінським комітетом і Товариством дружби і культурного зв'язку із закордоном, діяльність якого виявлялася в „оброблюванні" й інструуванні прибулих з закордону на відвідини до УССР „прогресивних" туристів і в засобленні їх пропаґандивною, здебільша антиамериканською літературою, поширюватиме і доповнюватиме тепер новозасноване „товариство культурних зв'язків із українцями закордоном" під проводом досвідченого вже в МГБ-івській пропаґанді Юрія Смолича. Тому теж треба сподіватися не тільки нового заливу аґітаційною літературою з каналів з цього нового „товариства", але й найрізнорідніших спроб інфільтрації в національне життя українців закордоном, в їх установи й організації.

Факту заснування цього товариства не можна трактувати в ніякому випадку як „усвідомлення Києвом ваги української еміграції", як це роблять деякі українські часописи у вільному світі, ані, як бажання допомогти цій еміграції „в глибшому пізнанні життя трудящих радянської України", а тільки треба її розцінювати як нову підлазку комуністичної аґентури, спрямовану на розклад і розбиття української спільноти у вільному світі, загрозу існування й активности якої Москва усвідомила собі вже давно.

Згідні в цілях — розбіжні в заходах

Після чотирьох виступів Ричарда Ніксона і Джана Кеннеді в безпосередній дискусії перед десятками мільйонів телевізійних глядачів цілком виразно виявилась уже основна характеристична риса цьогорічних президентських виборів в Америці: обидва кандидати погоджуються щодо найважливіших цілей внутрішньої і закордонної політики, а різняться головно щодо засобів.

Коли силою міжнародних обставин та скандалістики, яку в Ню Йорку вчинив Нікіта Хрущов, закордонна політика ЗДА висуналась в передвиборчій кампанії на перше місце, — обидва кандидати навіть не зачеркнули можливости повороту Америки до політики ізоляціонізму, так рішуче вони стоять на становищі принципу колективної безпеки Заходу, що практично висловлюється в існуючій сітці військово - політичних договорів ЗДА. Вони обидва є тільки за таким роззброєнням, яке буде відбуватися ступнево і під строгою контролею, обидва є за обороною вільного Китаю на Формозі проти китайських комуністів, обидва проти режиму Фіделя Кастра на Кубі, обидва поручають всебічне скріплення американської могутности. Те саме стосується становища супроти конечности оборони прав західнього Берліну і недоцільности нової конференції „на вершинах", якщо вона своєю підготовою згори не ґарантуватиме успіху.

У внутрішніх справах обидва кандидати поручають дальший зріст економічних сил країни, використання природних джерел електричної енергії, дальшу допомогу фармерам без підвищування харчових цін, державну допомогу школам, покращання соціяльної опіки, покращання законодавства щодо громадянських прав, боротьбу проти зловживань у робітничих спілках із ґарантуванням свободи спілкового руху, релігійну толеранцію, мир та добробут.

Спільність цілей в усіх цих ділянках є саме причиною, чому люди в широкому світі часто повторяють формулу, що між Ричардом Ніксоном і Джаном Кеннеді „не має різниць". Нема різниць щодо цілей, але є поважні розбіжності щодо засобів. Наприклад, Кеннеді вважає, що можна виректись островів Квімой і Матсу в протоці Формози, бо вони ніби не грають ролі в обороні самої Формози, а Ніксон заявляє, що треба боронити ці острови принципово. Кеннеді поручає активну допомогу протикастровим партизанам на Кубі, а Ніксон полеміє, що це перечило б обов'язуючому в Організації американських держав принципові про невтручання одної країни у внутрішні справи другої. Кеннеді, згідно з цілою так мовити економічно - політичною філософією Демократичної партії, поручає збільшену участь федерального уряду і скарбу в справах соціяльної опіки, будови шкіл, шпиталів доріг, а Ніксон, за філософією Республіканської партії, кладе натиск на більшу участь в цих справах приватного і стейтового капіталу та на дуже дбайливе зберігання принципу вільного суперництва в ділянках промислу і торгівлі.

Розбіжності в тактиці безумовно мають своє практичне значення і не можна цілком легковажити їх. Але водночас не можна перебільшувати їх, власне на тлі згідливости обох президентських кандидатів щодо отих найбільших цілей американської закордонної і внутрішньої політики. Мають вони ще одну спільну рису: достойну поведінку в передвиборчій кампанії, їхній джентлменський підхід одного до одного, їхнє найповажніше ставлення до дебатованих проблем та дбайливість за високий рівень їхньої телевізійної дискусії і передвиборчих промов. Тому теперішні американські вибори — це направду знаменита лекція дійсної демократії.

НОВА АМЕРИКА

Під час виборчої кампанії часто говориться про теперішній стан Америки та згадується про її успіхи чи невдачі не тільки в політичній, але і в економічній ділянках. Щоб краще зрозуміти різні твердження на цю тему, добре буде подивитися, як виглядали ЗДА на початку цього століття, це значить в 1900 році, і що вони уявляють тепер, в 1960-му році.

Викладач Стенфордського університету Брюс Блівен, який працює і як журналіст, недавно вмістив в недільному додатку до щоденника „Ню Йорк Таймс" статтю під заг. „Революція Джовнсів" (популярне родинне прізвище американців), в якій з'ясовує радикальні зміни життя американців від 1900 до 1960-го року.

Блівен каже, щоб з'ясувати собі те, що представляє теперішня Америка, то треба було так, як він, народитися за президентури хочби Бенджеміна Гаррисона (1888 — 1892).

Прибутки робітничої американської родини від 1900 до 1960 року збільшилися на більше як на півтретя раза, враховуючи коливання вартости валюти.

В 1900 році одна особа на три мала свій власний дім, а тепер три з кожних п'ятьох американців один є власником дому.

Число тижневих годин праці зменшилося на 20 годин або на одну третю, бо в 1900 році воно виносило 60, а тепер 40. Продуктивність одної години праці збільшилася втрое.

В 1900 році жінки становили одну п'яту тих, які заробляли на своє життя, тепер вони творять одну третю робітничих сил країни.

Число учнів в середніх школах (гайскулах) збільшилося на 10 разів, а число студентів коледжів на сім разів.

ЗДА творять 6% населення всього світу і 7% землі, але вони продукують більше, як одну третю всіх товарів, випродукованих в цілому світі.

На початку цього століття суспільна будова ЗДА опиралася на бідному робітництві і фармерах, яких можна б зарахувати до бідних. Над цією верствою працюючих була далеко менша верства середньої кляси, а над нею ще менша група багатіїв. Ті три верстви мали свої власні культурні вимоги, і майже неможливий був товариський контакт між ними. Автор не заперечує, що й тепер існують різниці між окремими групами населення цієї країни, але він каже, що ніхто не може заперечити, що американці більше наближаються до безклясового суспільства, якщо йде про зверхні прикмети життя, ніж це було давніше.

Оцю однородність американського суспільства ще більше видко в культурній ділянці, бо між окремими групами населення немає демаркаційної лінії, якої не можна б переходити. І цей перехід із групи до групи є в ЗДА легший, як в будь-якій іншій країні світу, включаючи і комуністичні держави, де виникли нові партійні касти, які користають з усіх можливих привілеїв, недоступних для людей зпоза партії.

Стрижень американського суспільства творить так звана „середня кляса", це значить та група американців, яка має середні прибутки, це значить від $4.000 до $10.000. Над нею є незначна група багатіїв, а в низу ті, яких річні прибутки є менші, як $4.000. Але під культурним оглядом ця середня група американців своїм способом життя майже не різниться від тих, що є над нею під оглядом прибутків. Тепер сини мільйонерів в „кемпусах" при коледжах не різняться від своїх бідніших колеґ.

Оце підтягування вгору постійно відбувається. І так Податковий Уряд виявив, що в 1957-му році 26 мільйонів американців зі середнім прибутком мали коло $156 більйонів загальних прибутків, отже більше, як половину особистих прибутків, які в тому році мали всі американці. 30 мільй. американців, які заробляли менше, як $4.000, мали прибутків на $62 більйони; 3,500,000 багатіїв, річні прибутки яких були більші від $10.000, мали прибутків на $64 більйони. З цього виходить, що не є правдивим твердження марксистів, що від 10-ох до 20-ох відсотків населення в капіталістичному суспільстві посідають аж 80 або 90% багатства країни.

Американці з середніми особистими прибутками творять найсильнішу групу американського суспільства, тому треба б цій групі докладніше приглянутися. Члени цієї групи зовсім не вважають авта, радія чи телевізії за якийсь люксус, як це буває в інших країнах світу.

Члени цієї групи хочуть вигідніше жити і тому, що вони мають свої власні авта, то не є змушені користати з міських підземок чи автобусів, і дуже часто втікають із великих міст на передмістя або навіть поза міста, де мають вигідні доми. Від закінчення другої світової війни коло 15 мільйонів американців залишили більші міста та перейшли жити за містом в здоровіші околиці.

Щораз більша група американців із середніми прибутками затрачає почуття нижчости, яке було в неї тоді, коли вона заробляла менше та не могла дозволити собі на все те, чого їй було потреба. Школи причинилися до збільшення почуття особистої гідности цієї групи американців. Радія й телевізори дають їй можливість користати з культурних здобутків нарівні з іншими американцями. Ця група населення підтягається щораз вище. Три мільйони студентів в коледжах — це виїмкове явище в порівнянні з іншими країнами. ЗДА мають півчверта раза більше населення як Велика Британія, але в ЗДА є 1.800 коледжів і університетів, а в Англії є їх тільки 15.

Змінилося і родинне життя американців. Колись батько був автократом, як це знаємо тепер тільки з літератури. Тепер батько родини є помічником своєї дружини. Одна письменниця вірно зазначила, що колись були в Америці „втомлені бізнесмени", які втікали на лоно родини, щоб там відпочивати, а тепер — „втомлений батько родини" відпочиває в бюрі чи в фабриці при праці.

Брюс Блівен гадає, що внаслідок повищих змін в американському суспільстві американці стали консервативнішими, ніж були 60 років тому, коли менше заробляли і не мали тих всіх вигід, з яких тепер користають. Та це зовсім не значить, що вони не змагають до постійного поліпшування свого життя. Поліпшувати все, — це головна прикмета всіх американців, які не змагають до того, щоб рівняти всіх вниз, як це робиться в комуністів, тільки хочуть підтягнути якнайбільше людей вгору, щоб їх зрівняти з тими, що вже там є!

ТАЄМНИЦЯ „БУРШТИНОВОЇ КІМНАТИ"

I

Під таким інтригуючим заголовком у кількох числах „Ізвєстій" на початку вересня ц. р. появилися репортажі про розшуки вивезеної гітлерівцями під час війни з Києва збірки старовинних ікон (понад 700 штук), а з Катеринського палацу під Ленінградом бурштинових окрас на 60 мільйонів долярів. Десь у липні цього року декілька ікон знайдено в Польщі, в Ольштинському воєвідстві, в підвалі зруйнованого замку. Але решту історичних пам'яток і мистецьких скарбів, як стверджує спеціяльна комісія, перед капітуляцією Німеччини поховано десь в Кеніґсберґу (тепер — Калінінґрад) та його околицях. Про перебіг розшуків, що може бути цікавий для наших читачів, ось що пише висланий до Кеніґсберґу спеціяльний кореспондент „Ізвєстій":

Вантаж з Росії

Напередодні краху гітлерівської Німеччини осередок Східньої Прусії, войовничий Кеніґсберґ був обернений в руїни. Від того часу минуло 15 років. Тепер на місці величезних куп битої цегли і бетону, що залишилися від Штайндамштрассе, появилися кількаповерхові будинки Житомирської вулиці. Асфальтують її проїжджу частину. Бульдозери незабаром доберуться й туди, де стоїмо ми з Олександром Горюновим, одним з найдіяльніших учасників розшуку вивезених німцями з музеїв мистецьких скарбів.

— Ось тут під нами, безсумнівно, щось поховано. Можливо і „бурштинова кімната"! — каже Горюнов. — Сюди веде кілька ниток... Колись була тут старовинна церковця, що вилетіла в повітря при досить підозрілих обставинах незадовго до капітуляції німців. А втім, починати треба, звичайно, не від цього...

Восени 1942-го року до Пруського музею мистецтва в Кеніґсберґу прибув черговий вантаж із Східнього фронту. Цим разом прийшли не картини клясиків малярства і не ікони старого письма, не скульптури і не колекції порцеляни. У міцних, подовгастих скринях були скарби, на які давно очікував визначний знавець порцеляни директор музею Альфред Роде.

З наказу райхсміністра Розенберґа, разом із німецьким військом, яке вступило в Совєтський Союз, посувалися окремі відділи, що мали своїм завданням грабувати мистецькі цінності. Значну частину награбованого відсилалося до Кеніґсберґу. Доктор Роде вже не мав місця на щораз нові посилки, але для подовгастих скринь воно знайшлося. В них лежала потаємно відправлена фельдмаршалом Кюхлером з-під Ленінґраду „бурштинова кімната".

Історію цього унікального витвору декоративного мистецтва Альфред Роде знав напам'ять. У 1716 р. пруський король Фридрих - Вільгельм подарував молодому російському цареві Петрові І комплект зроблених з натурального бурштину мистецьке панно, що ними мали бути вкриті стіни царського кабінету. Вже після смерти Петра, в 1755 році, архітект Растреллі використав панно для створення „бурштинової кімнати" в Катеринському палаці Царського села.

З літературних джерел Роде знав, що „бурштинова кімната" — один з найдосконаліших витворів у мистецтві внутрішнього оздоблення. Коли дорогоцінні панно змонтовано, він переконався, що в монографіях і довідниках не було перебільшено. І справді, як прекрасно сполучається мозаїка з яспису з горорізьбою в бурштині, з контурами гербів та вензелів, з ґірляндами, що ніби спливають по стінах чудової кімнати!

Загальна площа всіх панно становила 55 квадратових метрів. Директор Пруського музею пригадав, що, за офіційними даними, „бурштинову кімнату" оцінено на 30 мільйонів рублів золотом.

Показувати будь - кому „берштайнціммер" найсуворіше заборонено. Доступ до неї мали тільки Альфред Роде і деякі з його найближчих співробітників.

Операція „Ґрюн" і акція „бурштин"

Східній фронт, що доходив аж до Волги, вертався до Кеніґсберґу. Він був уже близько, а з повітря місто бомбардувала англо - американська авіяція. 30-го серпня 1944 року англійці провели особливо інтенсивне бомбардування. Декілька бомб поцілило в катедральний собор. Запалав університет. Частинно зруйновано і старий Королівський замок, в якому розміщався Пруський музей. У вогні згинула частина експонатів. Але не найцінніші.

Ще на початку серпня „бурштинову кімнату" демонтовано і поховано в глибоких підвалах південного крила замку. Туди ж перенесено найдорожчі колекції музею. Одначе, Роде розумів, що для скарбів потрібні надійніші тайники. Такі, куди б не дісталися не тільки бомби та вогонь, але й очі москалів.

Шукаючи місця, доктор Роде об'їздив цілу Прусію, відвідав Саксонію. Дещо він знайшов... Пізньої осени Роде вислав до замку Вільденгоф, за декілька десятків кілометрів від Кеніґсберґу, партію скринь з експонатами з Пруського музею, а потім і найбільшу в світі київську збірку ікон, що нараховує 800 примірників.

Бурштинові панно з Катерининського палацу залишились в Кеніґсберґу. Десь всередині січня 1945 року їх старанно запаковано в 25 - 30 скринь і виставлено на подвір'ї замку. Роде допоминається, щоб „бурштинову кімнату" вислали до Саксонії, але вже пізно. Совєтські війська підходять до міста, всі залізничі лінії перетято, а морський і повітряний транспорт ненадійні. Запакований бурштин тимчасово переносять назад до замку.

На початку квітня совєтські війська майже цілковито оточили східньопруську твердиню гітлерівців. З кільця залишався тільки невеликий вихід до моря. Місцева гітлерівська верхівка на чолі з ґавляйтером Еріхом Кохом добре здавали собі справу з того, що залога Кеніґсберґу незабаром мусітиме виконувати ту операцію, яку зашифрували в таємних документах словом „Ґрюн". Прийдеться капітулювати! Але поки триватиме спротив, треба поховати все найцінніше.

4-го квітня скрині з бурштиновими панно все ще були в замку. Несподівано туди прибув Кох. Розлютований, що „бурштинову кімнату" й досі не вивезли з музею, він наказав зробити це негайно.

Наступного дня по скрині з'явився оберштурмбанфюрер Рінґель з десятком есесівців і наказом головного управління імперської безпеки перевести акцію „Бурштин". Рінґель мав доставити „бурштинову кімнату" в уже підготовлене укриття, входи замаскувати, а будівлю над укриттям висадити в повітря.

Есесівці завантажили скрині на автомашини і кудись їх повезли. Незабаром до управління імперської безпеки надійшов рапорт Рінґеля про те, що наказ виконано.

6-го квітня почався штурм Кеніґсберґу. 9-го квітня начальник залоги генерал-лейтенант Ляш повідомив совєтського маршала Васілевського про капітуляцію. Завершилась і операція „Ґрюн".

Бурштинове панно есесівці не могли завезти далеко. Унікальні твори з „сонячного каменю" поховали напевно десь у Кеніґсберґу або трохи на захід від нього. Про це говорили свідки й документи, зібрані Комісією для розшуку музейних скарбів. Про це говорив і такий факт: доктор Роде не покинув Кеніґсберґу, залишившися чекати на прихід совєтських військ.

Музей мистецтв, на чолі якого стояв Роде, перестав існувати, директорське мешкання лежало в руїнах, дочка Роде вже давно виїхала на Захід. Що могло тримати Роде в обложеному місті?

Загадкова смерть

Доктора Роде запросили до совєтської військової адміністрації. Там його зустрів відряджений з Москви професор - мистцтвознавець Віктор Барсов.

Доктор Роде сподівався найгіршого — допиту, арешту, заслання, але тільки не запрошення співпрацювати з Комісією для розшуку скарбів в ролі консультанта. Що більше, німецького вченого, а за ним і його дружину зачислено на етат співробітників совєтської адміністрації, призначено йому „пайок" і добру платню.

Про „бурштинову кімнату" Барсов не допитувався. Він, очевидно, і не підозрівав тоді, що скарби Катерининського палацу вивезено до Кеніґсберґу. Розшукували передусім вивезені з совєтських музеїв картини. На всякого роду розпитування Роде відповідав стримано, неохоче і потім, — пише совєтський кореспондент, — стався перелім. Сухий, замкнений, мовчазний Роде, раптом заговорив... Барсов почав діставати від нього щораз нові відомості, конкретні поради.

Але не помічали нові співробітники Роде, що балакучі-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЗНОВ ПРОЩАННЯ...

Знов прощання-розставання:
Вітер, листя, журавлі.
Квітне весни кохання
Ось вмирає на землі.

Весно, весно, чи пізнати
В золотих тебе листках?
Ти ж була ясна, крилата
У піснях і пелюстках.

Чи не ти це, може, інша,
Хвора, змучена рида?
І говорить найніжніша:
Ні, це я є, ти сама,
[illegible]
Все я принесла у жертву,
Всю любов дала землі,
А тепер бажаю вмерти
Під молитву журавлів.

Я не маю більш що дати, —
Жертви вимага любов...
І тому пливе шарлатно
Золота остання кров.

ВІРА ВОРСКЛО

Мгр. Осип Губчак

У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ

(Спомини з 1928 - 30 рр.)

(3)

Радянофільські настрої були й серед певної групи учнів гімназії. Провідником цієї групи був Герман, тип радше авантюрника, ніж політичного діяча. Кульмінаційним пунктом її діяльности було вбивство поліційного аґента Королюка. Герман втік до большевії, і слід по нім пропав, а в судовому процесі на довголітнє ув'язнення засуджено братів Міхенків...

Голод в Україні і процес Союзу Визволення України відкрили галицьким українцям очі на справжнє обличчя московської політики. Після того радянофілами могли бути вже хіба перекупні одиниці, яких звали „ікроїдами" — від ікри, - кав'яру, якою годував їх совєтський консул у Львові на своїх прийняттях... Так чи сяк радяно- чи вже комунофільство невеличкими гуртками залишилося в галицьких осередках аж до приходу большевиків у 1939 році. В тернопільській гімназії воно зникло цілковито й остаточно. А сталося це так. В той час, як я почав учащати до гімназії, прибуло до школи багато учнів із призбручанських сіл, зокрема з околиць Підволочиськ. З ними я особливо заприятелював, бо й сам народився в тих околицях і їздив туди на вакації. Відзначався серед тих учнів незрівняний весельчак, мій незабутній друг Влодко Яворський. Він помер таки зараз по закінченні гімназії на сухоти, так і не скінчивши на смертній постелі написати до мене останнього листа...

Ці хлопці з прикордоння принесли з собою специфічний фольклор: пісні, співані большевицькою прикордонною сторожею, щось, наприклад, як оця:

„Хто гроші має, той водку попиває, а без грошей що? — в бутилку заглядає" або: „Нам всьо равно, да знает целий свет — а денег нет, да нет, да нет..."

Але принесли з собою наші „прикордонники" і правдиве знання большевицьких відносин. І після того нас не могла вже обдурити пропаґанда про большевицький рай.

Хоч яким нужденним було містечко Підволочиська по галицькій стороні, але воно ще видавалося заможним у порівнянні з Волочиськами по другій стороні Збруча. Ми бачили большевицьких прикордонників обдертих, в онучах (в початкових роках по війні, пізніше вони трохи „прихорошилися"), деякі мої товариші могли через Збруч чути пустомельні промови на мітинґах, але від жінок, що прали білизну чули ми також скарги, що на Великдень не мають паски... Пригадую, особливе враження й велике обурення викликала вістка, привезена товаришем Л-ньом про те, що з села (назву я забув) по другій стороні Збруча большевики вивезли більшість мущин, а жінок примусили жити з чужими зайдами. Отже ми знали, що совєтський рай зводить людину до ступня скотини. Такі безпосередні вістки з приграничча зробили своє: всяке, навіть найменше радянофільство зникло безслідно й остаточно.

В тому часі підняв гостру боротьбу проти радянофільства д-р Дмитро Донцов у своїм „Віснику". Його запрошено на виклади до Тернополя і гімназійна молодь ходила на них масово й з ентузіязмом. Ґрунт для заложення націоналістичної організації був готовий...

Годиться хоч коротко згадати про вчителів тернопільської гімназії, що мали найбільший вплив на своїх учнів.

В першу чергу треба згадати довголітнього катехита о. Миколу Конрада, якому припало нелегке завдання вести до джерел вічної правди доростаючу молодь в час її духової кризи. Робив він це делікатно, без примушування й накидування. Ці цілі служили, зокрема, щорічні великодні реколекції, на які запрошувано найкращих релігійних проповідників, як отці Василіяни о. Скр[illegible] Маркевич. Не легко [illegible] було завдання стримувати гарячу молодь від нерозважних виступів на так званих польських „парадах", себто польських державних святах, до участи в яких влада примушувала українську молодь. Він говорив: „На цих Богослуженнях (з нагоди парад) ніхто вам не забороняє молитися за Україну, як і я це роблю". Пам'ятаю його слова: „Я для себе нічого не бажаю, хіба мученичої смерти за свою Церкву й свій нарід". Мій приятель з редакційних часів у Львові, історик Т. Коструба, пізніше священик і великий духовий подвижник казав: „Небезпечно просити Бога про мучеництво, бо такі просьби Бог найрадше вислухує". Це й справдилося з о. М. Конрадом: він згинув мученичою смертю, замордований большевиками в лісі коло села Страдче, де був парохом під час першої совєтської оку[illegible]...

В дальшому порядку треба пригадати вчителів, що визначилися як громадські діячі. Це проф. Ілярій Брикович, діяч на терені самоуправи, спеціяльно воєвідської (був членом воєвідської ради), далі проф. Павло Дяків, секретар гімназії, що приготовляв до друку історію міста Тернополя. Обох їх вивезли большевики. Мимоходом згадаю, що матеріяли до історії Тернополя збирав також проф. Садовський, здібний фізик й винахідник, що наложив на себе руку, не змігши перенести докучувань від учителів поляків — він бо вчив у польській гімназії. На просвітянському полі видатним діячем був проф. І. Галущинський, брат голови „Просвіти" Михайла. З проф. І. Галущинським мені доводилося зустрічатися в економічному гуртку. В гімназії існувала читальня і коло неї творилися різні гуртки: українознавства, історичний, економічний, фотоаматорський, спортовий і т. д., в яких молодь відповідно до своїх уподобань проводила позашкільний час. Члени економічного гуртка провадили шкільну крамницю й щадницю, а крім того проф. Галущинський дав їм цікаве й повчальне завдання: списати в місті всі українські господарські підприємства. Виявилося, що під господарським оглядом українці в Тернополі займали досить сильні позиції. Всю цю роботу вели учні 7 кляси, бо „восьмаки" вже приготовлялися до матури і ввесь свій час присвячували науці. При переході до восьмої кляси „сьомаки" передавали свої функції молодшим товаришам.

ТАЄМНИЦЯ „БУРШТИНОВОЇ КІМНАТИ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

шим і м'якшим був Роде тільки в їх присутності: щойно появлявся хтонебудь з німців, учений враз замовкав. Часом його нібо охоплював жах. Він злякано озирався, прислухився, ніби за ним стежать. Цьому не надавали особливого значення. Вважали, що старому просто розхиталися нерви.

Якось на одній із зруйнованих вулиць Роде кивнув головою на купу битої цегли і сказав Барсову, що під цими руїнами є схованка, де лежать музейні цінності.

— А які? Чи є там картини? — спитав Барсов.

— Ні, картин там немає.

Пробитися до схованки крізь руїни було дуже тяжко. Вирішили зачекати. І це, стверджує кореспондент, була величезна помилка. Незабаром прийшли події, які виключили таку можливість.

Якось уночі Альфреда Роде застали совєтські науковці в вацілілій частині замку саме в той момент, коли він палив на вогні якісь листи. А за кілька хвилин перед тим із замкової башти квапливо вийшов незнаний чоловік, якого не вдалося затримати. Жадних переконливих вияснень з приводу палених документів Роде не міг дати. Не відповів він на питання про незнайомого чоловіка, що опинився був уночі на терені замку. Та й говорити з Роде, — пише кореспондент, — було неможливо: виглядав він немов божевільний, повторюючи лише одну фразу:

— Чим усе це скінчиться!

Подружжя Роде не вийшли на роботу, день, другий, третій... Послали довідатися, що з ними сталось. У відповідь принесено довідку німецького лікаря, який стверджував, що Альфред Роде і його дружина померли від... дизентерії.

Ще за тиждень професорові Барсову подали переклад тієї частини паперів, яку Роде не встиг спалити. З них виходило, що „бурштинова кімната" знаходилася в Кенігсбергу. Кинулися розшукувати лікаря, який засвідчив смерть подружжя Роде. Лікар зник з міста. Рішили були провести ексгумацію і розтин тіл померших, але годі було встановити, де їх поховано. Поховали їх — казали сусіди Роде — якісь незнайомі люди.

Ставало майже очевидним, що професор Роде, за наказом згори, перебував у Кенігсбергу, як охоронець „бурштинової кімнати". Але й над ним стояв таємний наглядач, який, переконавшись, що Роде став ненадійним, усунув його з поміччю отрути. А проте, невиключена й можливість самогубства подружжя Роде, яке відчуло себе в лещатах між совєтською адміністрацією і погрозою розправи. Так чи інакше, колишній директор Пруського музею мистецтв таємницю „бурштинової кімнати" забрав із собою в могилу.

В. С-ко

(Закінчення буде)

Новий засіб проти високого тиснення крови

Вашингтон. — В шпиталі Ветеранської Адміністрації д-р Едвард Д. Фрайс випробовував на 320-ох пацієнтів нові ліки проти зависокого тиснення крови і ствердив, що добрі успіхи дають ліки ресерпіне і гидралязіне, головно тоді, коли їх скомбінується разом. На 101 пацієнта аж 92 вилікувались з високого тиснення крови при допомозі згаданих ліків і тільки 9 пацієнтів не відчували полегші, бо їхнє лікування вреба було припинити тому, що їхні організми зле реагували на ці нові ліки, відчуваючи біль голови, здуття шлунку або поденервування. Стверджено, що комбінація цих ліків давала кращі успіхи від тих, які були тоді, коли хворі заживали їх окремо.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГС

Обидва кандидати є за те, щоб зліберилізувати іміграційний закон

Вашингтон. — Демократичний кандидат із Ню Йорку Алфред Е. Сантанджелльо звернувся до обидвох кандидатів на президента окремим листом, в якому пропонував зліберилізувати теперішній іміграційний закон в тому дусі, щоб до ЗДА могло прибувати більше імігрантів. Він поставив Ніксонові і Кеннеді п'ять запитів і просив відповісти, як вони дивляться на такі пропозиції. 1. Дотеперішні квоти з окремих країн є установлені на основі перепису населення з 1920-го року і вони не відповідають дійсності, тому треба б квоти визначувати на переписі населення принаймні з 1950-го року. 2. Невикористані квоти Англією чи скандинавськими країнами треба б призначувати для тих країн, які використовують вповні свої квоти і ще мають непереселення. 3. Допустити кожного року до ЗДА 60.000 політичних втікачів. 4. Дозволити чужинцям прибувати до ЗДА поза квотами, щоб могли об'єднуватися зі своїми родинами. Ніксон заявив, що квоти повинні бути основані на переписі населення з 1960-го року. Квоти треба визначувати так, що брати до уваги іміграції до ЗДА впродовж останніх 20-ох років. Тоді могло б більше прибути до ЗДА людей із країв Східньої Европи та з Південньої Европи, головно з Італії. Ніксон є за те, щоб невикористані квоти приділювати тим державам, що мають надмір населення. На пропозиції конгресмена Сантанджелля погоджується і демократичний кандидат на президента сен. Кеннеді, який взагалі пропонує скасувати систему квот. Він підтримує проєкт допускати до ЗДА тих осіб, які хочуть їхати сюди тому, що мають тут свої родини.

Канада і вибори в ЗДА

Оттава. — Канадійці більше хвилюються цьогорічними виборами у ЗДА, як самі американці. Канадійська Радіова Комісія вирішила була передавати через телевізію тільки першу й четверту дискусію між Ніксоном і Кеннеді, щоб показати канадійцям цю американську новість, але обурення канадійців було таке велике, що телевізія, не передавши другої дискусії, в останній хвилині мусіла передати третю диспуту. Четверту диспуту передавали згідно з пляном. Часопис „Журнал" в Оттаві надрукував з цього приводу таке: „Ми живемо життям, що простягається поза американські кордони, бо наше життя мов ця арфа еольська, яка відчуває кожний подув, що йде з півдня". Канадійська преса, радіо й телевізія подають всі події з виборчої кампанії в ЗДА. Щоденники займають становище до виборчих проблем, які порушують кандидати в ЗДА під час виборчої кампанії. Канадійці є дещо ображені тим, що американська преса не цікавиться так само канадійським життям, як Канада американським. Канадійці не розуміють релігійної проблеми президентських кандидатів у ЗДА, бо в Канаді, де є 42 відсотки католиків, вона не існує.

● **Крайова** Космічна і Аеронавтична Адміністрація передбачає, що до 5-ох років будуть літати по космічних просторах космічні літаки, які не будуть кружляти довкола Землі, тільки перевозити космічними просторами людей з місця на місце на землі, куди схочуть люди.

ПЛАСТОВА СТАНИЦЯ В ГАРТФОРДІ

— святкує свій —

10-літній ЮВІЛЕЙ

за слідуючою програмою:

Неділя, 30-го жовтня

10 година. Торжественні Служби Божі в намірені Організації Пласт будуть відправлені в обох церквах — Греко-католицький і Православний.

12 година. Збірка Станиці і святочне відкриття в пластовій домівці.

4-та година по пол. Дитяча опера Лисенка „КОЗА ДЕРЕЗА" у виконанні Пласту, муз. супровід — проф. **Ю. Цибрівський**, постановка — пл. сен. **І. Гринь**; Заля — Burns School, 195 Putnam St.

Понеділок 31-го жовтня до 5-го листопада

ВИСТАВКА народного мистецтва і пластових праць у пластовій домівці.
7—9 веч. протягом тижня,
5—9 веч. в суботу.

Субота 5-го листопада

7:30 веч. — БЕНКЕТ. — Вступ за запрошенням.
9:30 веч. — ЗАБАВА з танцями при найкращому складі німецької оркестри.

БЕНКЕТ І ЗАБАВА

в залі ROCKLEDGE COUNTRY CLUB
289 S. Main St. — West Hartford.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США

11½ Вест 26 вул. Н. Й.

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ

Комісії УВАН у США для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом.

Доповідь проф. Василя Чапленка:

„УКРАЇНСЬКА МОВА В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ 1917-20 рр."

Засідання відбудеться в НЕДІЛЮ 30 ЖОВТНЯ 1960 року о 6-ій год. веч. в приміщенні Академії.

Вхід вільний.

КЕРІВНИЦТВО КОМІСІЇ

Увага! Дітройт, Міш. Увага!

БРАТСТВО св. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ

292-ий ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ в ДІТРОЙТІ

— повідомляє, що —

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ

з нагоди 50-ліття існування

Братства св. Івана Хрестителя, 292-го Відділу УНС

— відбудеться —

в неділю, дня 30-го жовтня 1960 р.

зі слідуючою програмою:

Год. 9-та рано: Служба Божа в наміренні членства та Панахида за померлих Членів в церкві св. Івана Хрестителя при вул. Кліпперт.

Год. 2:30 по пол. у великій залі Українського Народного Дому при вул. Мартін:

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

в якому беруть участь:

Хор Українознавчої Школи під керівництвом проф. І. СТОЧАНСЬКОГО;

Танцювальна Група Молоді 175-го Відд. УНСоюзу
Капеля Бандуристок під керівництвом Г. НАЗАРЕНКА;

Сольоспів Л. БАЗЮК
при акомпаніяменті М. ТЕРЛЕЦЬКОЇ.

СВЯТКОВУ ПРОМОВУ виголосить
п. Роман СЛОБОДЯН, головний касир УНС.

Безпосередньо по концерті відбудеться в долішній залі

БЕНКЕТ

в програму якого включено привіти Представників Установ та відзначення грамотами Членів-Основників Відділу.

Сподіємося, що Українське Громадянство, яке продовжує працю Тих Піонерів, що 50 років тому створили цю Установу, гідно і масово відсвяткує цей Ювілей.

КОМІТЕТ

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ
Відділ у Трентоні

У НЕДІЛЮ, 30 ЖОВТНЯ 1960 р.

в залі Джуніор Гайскул при Дейтон стр.

— улаштовує —

КОНЦЕРТ

української й американської народньої пісні, клясичної музики й народнього українського танку.

ВИКОНАВЦІ — артисти з Канади й Нью Йорку:
А. ЛИСЕНКО-ПІДДУБНА, О. ГЕРДАН та інш.

— Початок концерту о 6 год. веч. —

Увага! ВІДДІЛИ УНСОЮЗУ Увага!
Питсбургу та західньої Пенсилвенії

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, 13-го ЛИСТОПАДА 1960 р.
О ГОД. 4:00 ПО ПОЛУДНІ

в приміщенні **Першого Українського Народного Дому**
First National Ukrainian Home — 723 East Carson Street
Southside Pittsburgh
навпроти Церкви св. Івана Хрестителя при Сьомій Вул.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Відділів УНСоюзу
Питсбургу та західньої Пенсилвенії

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Звіт з діяльности Окружної Управи,
2. Звіт Контрольної Комісії та уділення абсолюторії,
3. Вибір нової Управи,
4. Плян праці на будуче.

В Зборах повинні взяти участь урядовці Відділів УНСоюзу та Конвенційні делегати від наступних Відділів:

BENTLEYVILLE — 109
CARNEGIE — 134, 264, 384, 481, 482
DERRY — 113, 303
DONORA — 232
EXPORT — 101
FORBES ROAD — 32
ISELIN — 400
JEANETTE — 41
LATROBE — 61
MONESSEN — 338
McKEESPORT — 17, 132
NEW ALEXANDRIA — 82
RANKIN — 24
PITTSBURGH — 53, 96, 118, 396
SLICKVILLE — 126
WEST NEWTON — 255
ALIQUIPPA — 120
AMBRIDGE — 34, 161, 276
ETNA — 89
FORD CITY — 63
McKEES ROCKS — 91
LEECHBURG — 360
LYNDORA — 329
NEW KENSINGTON — 296
VANDERGRIFT — 110
YATESBORO — 51
WHEELING, W. Va., 56, 212

В Зборах візьмуть участь:

Головний Предсідник УНСоюзу — Дмитро ГАЛИЧИН
та Головний Радний УНСоюзу — Андрій ДЖУЛА.

До участи в Зборах запрошені всі Члени УНСоюзу та місцеве Українське Громадянство.

Увага! Увага!
БАЛТІМОР, КИРТІС БЕЙ, ВАШИНГТОН і БЕРЛІН!

В неділю, 30-го жовтня 1960 року
в залі при
239 S. Broadway — BALTIMORE 31, Md.

— відбудуться —

ОКРУЖНІ ЗБОРИ
Відділів УНСоюзу
стейту МЕРИЛЕНД та м. ВАШИНГТОН, Д. К.

в яких повинні взяти участь Урядовці й Члени та Конвенційні Делегати від таких Відділів УНСоюзу:

БАЛТІМОР	148, 320, 337
КИРТІС БЕЙ	55, 81, 290
ВАШИНГТОН, Д. К.	15
БЕРЛІН	260

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Звіти з праці Окружної Управи;
2. Вибір Окружної Управи на новий рік;
3. Плян праці на майбутнє.

ПОЧАТОК — в год. 2:30 по полудні.

У Зборах візьме участь:

д-р Ярослав ПАДОХ — гол. секретар УНСоюзу.

До участи в Зборах запрошене також все місцеве Українське Громадянство.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу

Увага! Увага!
ДІТРОЙТ, ВІНДЗОР і ОКОЛИЦЯ!

В суботу, 29-го жовтня 1960

в залі
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
при 4655 Martin Street — DETROIT, Mich.

відбудуться

ЗБОРИ
ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ
Відділів УНСоюзу

участь в яких повинні взяти члени Окружної Управи, представники Відділів, Відділові урядовці та конвенційні делегати Відділів:

ДІТРОЙТ	75, 146, 175, 183, 292	ЛІМІНГТОН	504
ГЕМТРЕМК	20, 94	ВІНДЗОР	341
ДЖЕКСОН	312	ЛОНДОН	460
СЕГІНО	309	РОССФОРД, Огайо	71, 235
АМГЕРТСБУРГ	506	ТОЛІДО, Огайо	165, 167

Початок Зборів — в год. 2:30 по пол.

У Зборах візьмуть участь:

Роман СЛОБОДЯН — гол. касир УНСоюзу
Володимир ДІДИК — гол. радний УНСоюзу
та мгр. Іван СКОЧИЛЯС — організатор УНСоюзу.

До участи в Зборах запрошене також все місцеве Українське Громадянство.

В НЕДІЛЮ 30-го ЖОВТНЯ
в тій самій залі відбудеться
ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ І БЕНКЕТ
з нагоди 50-ліття 292-го Відділу.

НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ І БАТЬКО

проф. дипл. інж. Михайло ГАВРИЛЕНКО

по довгій і важкій недузі упокоївся
дня 22-го жовтня 1960 р. в 66-му році життя.

ПАНАХИДА за душу Покійника відбудеться в **СЕРЕДУ 26 ЖОВТНЯ 1960** р. о 8-ій годині вечором в каплиці похоронного заведення **ПЕТРА ЯРЕМИ** 129 Схід 7-ма вул, в Ню Йорку, похоронний обряд почнеться в тій же каплиці в **ЧЕТВЕР 27-го ЖОВТНЯ 1960** о 9-ій годині рано.

Горем прибиті

ДРУЖИНА і СИН.

Членам ОбВУА і всім б. Воякам Українського Війська подаємо сумну вістку, що дня 22 жовтня 1960 р. вибув назавжди зі строю

св. п. інж. Михайло ГАВРИЛЕНКО

б. учасник Визвольної Боротьби України як старшина Армії УНР, учасник Першого Зимового Походу, Лицар Ордену Залізного Хреста і носій Хреста Симона Петлюри, основоположник Об'єднання б. Вояків Українців в Америці та активний член Відділу ОбВУА Ню Йорк.

Закликаємо всіх Побратимів Зброї віддати Йому останню воєнську послугу участю у прощальній **ПАНАХИДІ** в **СЕРЕДУ, 26 ЖОВТНЯ** ц.р. в год. 8-ій вечора в похоронному домі **П. ЯРЕМИ** та в **ПОХОРОНАХ** у **ЧЕТВЕР, 27-го** ц.м. в год. 9-ій ранку там же.

Вічна Йому Пам'ять!

УПРАВА ВІДДІЛУ ОбВУА НЮ ЙОРК.

Зі жалем сповіщаємо, що 22 жовтня ц.р. по довгій і тяжкій недузі помер в Ню Йорку

ІНЖЕНЕР АГРОНОМ

Михайло ГАВРИЛЕНКО

абсольвент Української Господарської Академії в Подєбрадах.

ПАНАХИДА відбудеться в **СЕРЕДУ 26 ЖОВТНЯ** о год. 7-ій вечора в похоронному заведенні **ПЕТРА ЯРЕМИ** при 7-ій вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН в **ЧЕТВЕР 27 ЖОВТНЯ** о год. 10-ій з катедри св. Володимира, 160-170 82 вул. Захід, до Баунд Бруку.

ПОДЄБРАДЦІ

Об'єднання Українців у Америці „Самопоміч" повідомляє з великим сумом Членів і Українське Громадянство, що дня 22 жовтня 1960 р. помер по довгій і тяжкій недузі на 66 р. життя в Ню Йорку

св. п. проф. Михайло ГАВРИЛЕНКО

довголітній член виконних органів Головної Управи і Управи Відділу в Ню Йорку.

ПАНАХИДА за упокій душі буде відправлена в похороннім заведенні **ПЕТРА ЯРЕМИ**, 129 Схід 7 вул. в **СЕРЕДУ 26 ЖОВТНЯ** в 8-ій год. вечора, а похоронний обряд розпічнеться в 9 год. рано в **ЧЕТВЕР 27 ЖОВТНЯ** в тій каплиці.

Замість квітів на могилу
бл. п. ЕВГЕНІЇ БАЗЮК
зложила $16.00 на залишенців в Австрії

Родина
СТЕФАН і МАРІЯ
МРИГЛОД

● ПЛАТНЕ ПОЛІТИЧНЕ ОГОЛОШЕННЯ ●

Українці Виборці Стейту Ню Джерзі!

УКРАЇНСЬКА СЕКЦІЯ ПРИ ВІДДІЛІ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ НЮ ДЖЕРЗІ

— влаштовує —

ВЕЛИКЕ СТЕЙТОВЕ ВІЧЕ

в п'ятницю 4-го листопада 1960 р.

о год. 8-ій вечора
в УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ
при Фліт вул. і Овкленд Евню
Джерзі Сіті, Н. Дж.

Запрошуються українців з Нюарку, Ірвінгтону, Гілсайду, Елизабету, Ліндену, Перт Амбой, Картерету, Ню Брансвику, Менвілу, Трентону, Кемдену, Байону, Пасейку, Кліфтону, Патерсону, Джерзі Сіті і всіх околиць Ню Джерзі прибути та вислухати загальнодержавних і стейтових Демократичних кандидатів!

ВИБЕРІТЬ КЕННЕДІ І ДЖАНСОНА
ТА ВСІХ ДЕМОКРАТИЧНИХ КАНДИДАТІВ!

ВЕЧІРКА З МУЗИКОЮ І РОЗВАГАМИ

(Paid for by Marcel L. Wagner and William Gurd)

Пластова Станиця в Ню Йорку — влаштовує — **ОСІННІ ПЛАСТОВІ ВЕЧЕРНИЦІ** в суботу 29. жовтня 1960 р.

ДЛЯ МОЛОДІ, БАТЬКІВ І ГРОМАДЯНСТВА

Гратиме оркестра — "AMOR"
БУФЕТ — у власному заряді
ВСТУП — $2:00
Дохід із забави призначений на купно ПЛАСТОВОГО ДОМУ

В ГОД. 8:00 ВЕЧЕРОМ
в залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ — 140-142 Друга Евеню — в Ню Йорку.

ЗІ СПОРТУ

СПОРТ У ДІТРОЙТІ

Футбольний турнір новаків

Перший раз у Дітройті відбувся Турнір Копаного М'яча Доросту за мистецтво 1960 року з рамени СУАСТ-Північ, в днях 8 і 9-го жовтня на спортовій площі Джейн Плейфілд. Треба відмітити, що ця імпреза була під кожним оглядом вдала. Справна організація, технічне переведення її без закиду, старанна і солідна підготова юних спортовців до змагу.

Головним організатором і провідником Турніру був секретар СУАСТ-Північ Мирон Дахнівський з Шикаго. Він і прибув до Дітройту з двома спортовими дружинами — СУМА „Крила" А і СУМА „Крила" Б. Під проводом Володимира Кметя приїхала з Клівленду дружина СК СУМА „Скала". Провідником місцевих СК СУМА „Пантери" був Дмитро Труш.

В суботу публіка могла любуватися виглядом 4-ох дружин, що в різнобарвних одягах, дисциплінованим, бадьорим кроком вмаршовували під звуки маршів, що їх відіграла дута оркестра Осередку СУМА-Схід в Дітройті ім. Пилипа Орлика. Змагуни з Шикаго в червоних і темнобагряних сорочинках, з Клівленду в блакитних, а місцеві в жовтих. Змагуни уставилися рядами по боках. Оркестра відіграла гимни американський і український, усі стали на струнко. Голова СУМА ім. П. Орлика в Дітройті А. Никончук вітав гостей, провід і молодих змагунів та представив провідників з інших осередків і місцевого УСТ „Черник". З коротким словом звернувся до молоді М. Дахнівський від СУАСТ-Північ, вдиваючи їх до дружньої і чесної гри, бажаючи перемоги тим, що будуть справніші і кращі у змаганнях.

В суботу відбулося троє змагань, кожні по 20 x 20 хв:

1. „Крила" Б Шикаго — „Пантери" Дітройт 1:0 (0:0). Гра рівнорядна і завзята. „Крила" більше зіграні і кращі технічно. Ворота для них забивав Н. Павликович.

2. „Крила" А Шикаго — „Скала" Клівленд 7:0 (4:0). Молоді Шикаговці непереверщені в техніці і тактиці гри. Місцевим не давали прийти до слова. Автори воріт: Євген Андрущишин — 4, І. Гулик — 1, Я. Петраш — 1, М. Сідельник — 1.

3. „Крила" Б — „Скала" Клівленд 2:0 (2:0). Гра напружена. Клівлендці мимо перемучення були жертвенні, та „Крила" Б були кращі в полі. Ворота — Ревак і Іванишин.

Неділя 9 жовтня:

4. „Пантери" Дітройт — „Скала" Клівленд 4:0 (2:0). Місцеві грали краще, як попереднього дня. Ворота здобули: Яр. Колісник 2, Яр. Шавронський 1 і одні самовбивчі (воротаря).

5. „Крила" А — „Крила" Б 2:1 (0:1). Сам вислід каже, що амбітні „Крила" Б не дались так легко побити, вони й провадили в 1-ій половині гри. Ворота для „Крила" А здобув Яр. Петраш 2, для Б — Кузів.

6. „Крила" А — „Пантери" Дітройт 5:1 (2:0). По завзятій грі дітройтчани мимо фізичної переваги не могли встоятися проти кращих технічно і тактично шикаговців. Ворота для „Крила" А здобули: Андрущишин 3, Гулик і Сідельник по 1; для „Пантер" — Я. Шавронський. З місцевих визначився Я. Андріяшко.

Оцінюючи турнір, належить підкреслити, що всі чотири дружини грали жертвенно, віддаючи максимум своїх спроможностей. Гра була чиста і дружня. Публіка мала нагоду подивляти високу клясу гри наших наймолодших футболістів, особливо тих з Шикаго. Тут було добре уставлення грачів на площі, опанування м'яча, скоре стопування і провадження його, цільні подачі, орудування головкою, а навіть центрування в скорому бігу, чого не повстидалися б навіть змагуни перших дружин. Особливо дружина „Крила" А з Шикаго крис в собі непересічні таланти в футболі, а 13-літнього **Є. Андрущишина**, що заблистів своєю подивугідною технікою гри, можна вважати сходячою зіркою футболу, як лише буде далі так поступати. Сам він добув 7 воріт, а багато випрацював, бо не провадив сольової гри, а завжди подавав м'яча другим, що були в догіднішій позиції.

Загальний показник змагань:

1. „Крила" А Шикаго — точ. 6:0, відн. воріт — 14:2;
2. „Крила" Б Шикаго — точ. 4:2, відн. воріт — 4:1;
3. „Пантери", Дітройт — точ. 2:4, відн. воріт — 5:6;
4. „Скала" Клівленд — точ. 0:6, відн. воріт — 0:13.

На оправдання змагунів СК „Скали" з Клівленду треба зазначити, як нам подали, що вони початківці, вправляють лише від чотирьох місяців, та ще й не мають з ким змагатися, бо це єдина дружина новаків у Клівленді. Та ще й їх знаменитий воротар не міг приїхати на турнір, бо хворий. Все ж таки вони грали жертвенно, з посвятою.

Належиться признання для місцевого Осередку СУМА за максимум доброї волі при організації цієї імпрези. Для гостей приготовано нічліг і прохарчування, а в суботу вечером відбувся бенкет і забава для молоді.

Від місцевого УСТ „Черник" були помічними в переведенні турніру орг. реф. Я. Малиновський і прес. реф. інж. Я. Зубаль.

В неділю, по закінченні турніру відбулося святочне вручення переходової чаші СУАСТ-Північ — першунові турніру дружині СК СУМА „Крила" А з Шикаго. Це і бенкет відбулися в домівці СУМА „Орлик" при вул. Конант.

Я. Зубаль

УАСТ Рочестер — Ітеліенс Амерікенс 2:6 (0:0)

Вже другі змагання прийшлось рочестерцям грати в десятку через те, що Є. Дащишак, Я. Сокерник та О. Бабюк поранені, а інші змагуни не вважають за відповідне з'явитись на грище, і тому вислід силою факту мусів бути в не нашу користь — та це не одинока причина, до того також прислужився Вілліям, який всі можливі й неможливі фавлі та офсайди використовував в користь противника. Та проте змагуни УАСТ Рочестер заграли ці змагання добре та з посвятою.

В слідуючих змаганнях проти „Саймон Пюр" в Боффало та змагання за аматорську та професійну чаші, які почалися в нашій окрузі 23 жовтня УАСТ Рочестер був скріплений С. Чернявським, В. Дичківським та В. Закалужним. Склад був тоді такий: ворота — М. Бабюк (О. Бабюк); оборона — М. Катинський, С. Чернявський (Д. Мельник); поміч — Д. Завадівський, Є. Лой, В. Закалужний (П. Лучишин, В. Камад); напад — В. Дичківський, В. Лелітка, В. Патюк, Д. Тимченко, Д. Когут (Я. Сокерник, П. Івасів).

Михайло Сіна